

Transcript van het gesprek met Erik de Jong (Spinvis)

Zwijgen is geen optie

[00:00:07.160] - Erik

Kijk eens, camera's in overvloed.

[00:00:11.270] - Anthony

Ja, elke druppel zweet ...

[00:00:15.980] - Erik

Niks gaat verloren.

[00:00:29.050] - Anthony

Nee.

[00:00:29.910] - Erik

Ik ben nu bijna 63, in februari word ik 63. Ik ben een beetje de tel kwijt ook, dat vind ik ook heel grappig. Als je aan oude mensen vraagt: "Hoe oud bent u?" Dan zeggen ze altijd: "Ik ben van '43." Omdat ze eigenlijk zelf ook de tel kwijt zijn. Maar zolang ik dan mijn geboortjaar maar noem, dan mag de ander uitrekenen hoe oud ik ben.

[00:01:11.960] - Anthony

Ik schrok gisteren. Gisteren was ik jarig en dan wist ik plots hoe oud ik was. Dan werd ik eraan herinnerd. 37, dat was echt een verrassing op dat moment.

[00:01:23.130] - Erik

Dat is niks.

[00:01:25.700] - Anthony

Nee, het voelde ook niet als oud aan, maar eerder als een verrassing, als een verrassend getal.

[00:01:32.660] - Erik

O, ja. Grote momenten was voor mij ... Mijn 40e vond ik wel een groot moment. Ik was toen heel erg bezig met mijn demo's en met mijn Spinvis idee en zo. Ik sorteerde de post. En een collega, toen was ik 40, die zei tegen mij: "Ben je 40? Nou, dan is het nu wel klaar. De rest is uitrijden en afwachten en klaar."

[00:02:03.870] - Anthony

Stel je voor dat je hem geloofd had, zo net voor de ...

[00:02:04.660] - Erik

Dus dat vond ik wel. Misschien 65, maar dat zegt me ook niks. Misschien 70, dat dat weer een moment is.

[00:02:25.980] - Anthony

Dat is zo wat de klassieke pensioenleeftijd-achtige ...

[00:02:28.760] - Erik

Maar zo voel ik dat ook helemaal niet.

[00:02:31.400] - Erik

Dus...

[00:02:32.640] - Anthony

Ik vind dat je er ook nog heel fris uitziet.

[00:02:33.690] - Erik

Dank je, dank je. Nou, ik heb een heel druk leven en gelukkig. Ik hou heel erg van heel hard werken. Ik vraag me dus wel af: "Hoe moet het nu verder met mij?" Want nu ben ik nog gezond, alles doet het. Maar over 10 jaar niet meer, want dan, rond je eind 60, dan komt het lichaam zijn tol eisen. Dan mag je betalen. Dan komt er van alles, dat gaat mij ook gebeuren. En dan kan ik niet meer doen wat ik nu doe. Daar kijk ik niet naar uit, nee, dat vind ik vreselijk.

[00:03:15.350] - Anthony

Ja. Ik denk dat je ergens ook zei dat je het moeilijk vond als vrienden rondom jou 30 werden. Ook muzikanten, maar dan beslissen om voor trouwen en kinderen te gaan.

[00:03:26.050] - Erik

Dat is denk ik de normale weg van de muzikant. Je begint in een band, als je 18 bent. En als je het goed doet, ga je een beetje door tot eind 20. En dan komt er een gezin, of een studie, of een carrière en dan stopt het.

[00:03:46.570] - Anthony

Ja, dat spreekt ook wel over een omgeving, lijkt me zo. Want je hebt ook kinderen en ook een vrouw. Als je in een omgeving zit, waarin dat gestimuleerd wordt om er verder mee te blijven doen, dat dat ook wel veel-

[00:04:01.270] - Erik

Zeker, dat is zeker belangrijk.

[00:04:04.120] - Anthony

En dat het ook niet als een soort van maffe hobby wordt ... Van: "Daar is ie, laat hem maar doen."

[00:04:12.950] - Erik

Papa zit op zolder.

[00:04:15.380] - Anthony

Ja, weeral. Dat wil zeggen dat hij niet mee kan naar een familiefeest, dat is verschrikkelijk.

[00:04:19.170] - Erik

Je bent popmuzikant.

[00:04:22.890] - Anthony

Sure man.

[00:04:23.190] - Erik

Sure man.

[00:04:24.790] - Erik

Dat is waar wat je zegt. Daar heb ik geluk mee. Maar mijn vrouw wist ook wel met wie ze in zee ging natuurlijk. Dat was niet een verrassing. Ik ben alleen nooit gestopt. Maar ik geloof ook niet dat ...

[00:04:39.800] - Anthony

Was dat een verrassing voor haar?

[00:04:41.870] - Erik

Nee, dat wist ze ook wel. Ik ben ook wel redelijk een doorzetter, of eigenwijs. En ik kan ook niks anders, dat is ook wel een voordeel. Ik heb geen academische studie, of een ander soort... Een blauwe maandag op een conservatorium, maar dat stelde niet zoveel voor. Dus een andere carrière lag helemaal niet in het verschiet, lag ook helemaal niet aan de horizon. Was helemaal niet een keuze. Of nog tot mijn 65e sorteren, of doen wat ik ... En dat is gelukt. Maar dat is nog steeds, als ik droom. Ik droom nog heel vaak

dat ik in de fabriek sta te sorteren en dus ... Het voelt ook nog steeds als een ontsnapping. Ik ben *escaped from Alcatraz*. Want ik spreek nog wel collega's uit die tijd en die werken daar nog steeds, want het is verder een goed betaalde job en prima. Maar die waren ook ooit afgestudeerd, of een scriptie, of moest nog ... "Ik moet nog een scriptie maken en dan ben ik hier weg", en dat is nooit gebeurd.

[00:05:52.800] - Anthony

Dat is zo mooi. Ik vind dat zoiets mooi aan dat ... Niet zo zeer van er te blijven zitten, maar zo de verwachting ... En dan het leven en dan zo wat, afslag, niet, wel ...

[00:06:09.100] - Erik

Nee, dat is waar. 1980 wordt 1985, wordt 1990, wordt 1995 en dan langzaam gaat het vlammetje doven van: "Ik zou toch nog ... Maar we zouden toch nog ... En ik wilde nog ..." En dat gaat dan niet meer gebeuren.

[00:06:27.910] - Anthony

Ja.

[00:06:29.080] - Erik

Ik ben daar met heel veel geluk ook aan ontsnapt. En dat heb ik dagelijks en misschien dat ik daarom ook wel heel hard werk.

[00:06:39.020] - Anthony

Ja ja, gewoon uit dankbaarheid.

[00:06:40.500] - Erik

Ja, dankbaarheid. Ja, ik moet dit goed doen, want ik heb die kans gekregen.

[00:06:47.110] - Anthony

Ja. Leuk dat je 'eigenwijs' zo als woord gebruikt. Ik geloof dat je ergens in een interview ook zei, dat je graag *pleast*, of dat je het moeilijk vindt om een conflict te hebben. Of dat je ook op heel veel dingen "Ja" zegt, zelfs op Gentse interviews.

[00:07:04.500] - Erik

Ja.

[00:07:04.900] - Erik

Verschrikkelijk. Om dat hier te doen.

[00:07:11.390] - Anthony

Maar je voelt ook ... Sowieso in het werk dat je doet, maar ook de manier waarop je dat doet, dat er ook zo wel een kern is die niet van de wijs te brengen is.

[00:07:21.890] - Erik

Je hebt de kern en je hebt de schil en die schil, die is wel pleasing. Want het interesseert me ook niet zo heel veel. Ik ben niet zo heel principieel in allerlei zaken.

[00:07:34.930] - Anthony

Niet de dingen die voor u cosmetisch zijn.

[00:07:37.110] - Erik

Ja, maar wat wel heel principieel is, dat is die binnenkant, dat is mijn werk. Is dat waar ik voor sta. Dat is keihard, daar kan niemand in. Maar dat geeft mij een soort zelfvertrouwen, denk ik soms, waardoor ik in de rest van mijn leven gewoon wel makkelijk met iedereen mee kan.

[00:07:56.350] - Anthony

Daar doe ik toch mijn goesting, *and that's where it matters*.

[00:07:58.300] - Erik

"Gaan we daarheen? Dat is goed". Want dit blijft toch wel, dit zit er toch wel. Dus ik hoef dat niet te verdedigen, of te beschermen. Het is er gewoon.

[00:08:08.940] - Anthony

Ja.

[00:08:10.610] - Erik

Er zit altijd een vreemde afstand tussen wat je maakt, of wat je denkt te maken, en wat er wordt begrepen en gehoord. Ik kan nooit met jouw oren, naar mijn muziek luisteren. Dat vind ik soms heel jammer. En andersom weet jij nooit wat ik had willen maken, maar wat niet gelukt is. Want dat lukt niet. Je hebt iets en onderweg verdwaal je. Dat is net als in het leven, wat je net zegt, je wil daarheen, maar onderweg verdwaal je. Dat is bij het maken van een liedje precies hetzelfde. Dus ik had wel ooit het idee om zoiets te maken, maar dat is gewoon niet gelukt. Maar wat het dan wel is geworden, dat hoor jij. Ik hoor alleen maar wat het niet is, wat het niet is geworden. Weet je wel?

[00:09:06.500] - Anthony

Maar je voorvoelde dat precies ook. Ik denk, in één van de allereerste interviews, die wij van jou hebben gelezen, dat er stond: "Ik wou het uitbrengen onder Spinvis en ik dacht: daarmee is het klaar. Je hebt de plaat en dan kan ik gewoon ..."

[00:09:18.900] - Erik

Dan kan ik weer verdwijnen.

[00:09:19.960] - Anthony

Ja, maar het werkte dan omgekeerd. En dan: "Oeh, mysterie. Wie is Spinvis?"

[00:09:23.880] - Erik

Ja, natuurlijk.

[00:09:24.580] - Anthony

Maar dat was er toen al, dat besef van: er is enerzijds het werk en ik ben er en ..."

[00:09:33.590] - Erik

Het is ook, als je nog niet bekend bent en je bent nog bezig in je eigen wereld. En niemand weet wat je aan het maken bent, niemand zit er ook op te wachten. Dan heb je een tuin zo, dat is helemaal van jou, je eigen paradijs. Je mag alles doen in die tuin wat je wil. Dat is van jou.

[00:10:01.650] - Erik

Nou, dan maak je iets en je geeft het aan de buitenwereld en mensen vinden het mooi. En dan komt het publiek, die zijn geïnteresseerd. Maar die komen dan in jouw tuin en: "Ho, ho, ho, ho, stop, dat is mijn tuin." Ze komen door de heg en ze komen door de poort en ze willen allemaal-

[00:10:18.140] - Anthony

Uit liefde voor jou.

[00:10:19.010] - Erik

Ze willen allemaal in die tuin, maar dat is mijn tuin. Dus dat bedoel ik. Je moet ook dat weer beschermen. Dus je hebt een relatie met het publiek, maar ook de relatie met je eigen muziek, omdat het opeens leeft in de oren van 1.000 andere mensen. Het wordt andere muziek, je relatie verandert. Ik vind dat nog steeds moeilijk. Soms verwondert het me ook, want gisteren speelden we in Rotterdam. Dat was een heel grote zaal. En dan staan er voor me allemaal hele jonge mensen. Echt 16 of 17 jaar. En die zingen alles mee. Eigenlijk hebben we een heel intiem contact, want wat ik uit mijn geest heb gehaald, dat zingen die kinderen. Ik vind het kinderen, maar dat zingen die mensen mee. Dus dat is intiem, dat is sterk. Maar tegelijkertijd voel ik een gigantische afstand. Want ik kan nooit horen wat jij erin hoort, wat jij voelt.

[00:11:24.730] - Anthony

En ook niet eenvoudig. Ik denk dat ik ergens in een vroeg interview, dat je haat mail krijgt over een zinnetje, in een nummer over: een tijd geleden reed ik een fietser dood.

[00:11:37.390] - Erik

Een fietser dood, maar gelukkig heeft geen mens me gezien.

[00:11:39.450] - Anthony

En dan zie je je daar zo wat mee worstelen en ook wel oneens mee zijn en je zegt van: "Dromen jullie allemaal niet? Waarom denk je dat het allemaal echt is? Komaan." Tot zo een paar jaar later dan van: "Ja, ik zing dat nummer niet meer, want ik ben het ook ergens niet meer eens met die zin."

[00:11:53.560] - Erik

Nee, maar dat is niet om die reden. Ik zing het niet meer, of ik zing het wel trouwens, hoor. Maar ik was toen heel erg aan het twijfelen, maar dat is niet om dat zinnetje, maar meer om dat het te grappig is.

[00:12:12.080] - Anthony

Ja, omdat mensen lachten.

[00:12:13.490] - Erik

En als je te veel grapjes in je teksten maakt ... Ik heb altijd wel een soort humor-achtig, maar ik probeer het zo licht mogelijk aan te raken. Maar dan spring je van grap naar grap.

[00:12:26.950] - Anthony

En zitten mensen te wachten.

[00:12:27.370] - Erik

En zitten de mensen gewoon te wachten: wanneer komt de volgende grap. En dat is niet wat ik wil zeggen, het gaat om wat er tussenin zit, natuurlijk. Maar dat was in de tijd van *Tot ziens Justine Keller*, waar ik echt ironieloze romantiek probeerde te onderzoeken. Van: Wat is nou echt mooi? Maar de ironie zit zo in onze taal.

[00:12:58.000] - Erik

Bij bijna alles wat we zeggen, zit er een dubbele betekenis. Als het heel hard regent: "Nou, lekker weer." Je merkt het niet eens meer eigenlijk. En zo zit er een soort *tongue in cheek* in heel veel teksten. En in de tijd van Justine Keller dacht ik: nou, hoe zou het nou zijn om een keer een echte 100% gemeend, oprecht romantisch gevoel proberen op te schrijven? En dat was die periode dat ik ook, dat zo'n tekst als *Smalfilm*, dat is niet meer voor mij.

[00:13:37.140] - Erik

En nu is dat weer voorbij. Nu ben ik weer in een andere periode. Ik zit nu weer heel erg in de *dadda*, in de nonsens, in de ...

[00:13:50.000] - Anthony

Ja, het hoeft geen betekenis ...

[00:13:52.090] - Erik

Het hoeft helemaal geen betekenis meer te hebben.

[00:13:54.690] - Anthony

Ja.

[00:13:55.710] - Erik

Want die betekenis, dat is ook, vind ik een super interessante ... Nogmaals leuk dat ik hier nou een keer mag ... Ik denk dat het onderscheid tussen vorm en inhoud ... Dat is een heel verkeerde beeldspraak. Mensen hebben echt zo van: "Dit is dan de inhoud en dus maak je iets omheen en dat is dan de vorm." Klopt helemaal niet. Er bestaat geen vorm zonder inhoud en er bestaat geen inhoud zonder vorm. Dus waarom zouden we überhaupt daar namen aan geven? Want het is nooit los van elkaar. Het bestaat niet los van elkaar. Ik zie daar geen los ... Dus als je zegt: "Ik maak nu teksten die nergens over gaan", dat klopt. Maar ze gaan natuurlijk wel al ergens over, want ze zijn ... Op het moment dat je het opschrijft, is het inhoud. Nou, dat.

[00:14:50.780] - Anthony

Ja, maar ik vind het mooi, want ik denk dat je bij een eerste plaat ook zegt van: "Ik schrijf de ... " Dat je taal als een instrument gebruikt en dat het gaat over de klanken.

[00:15:03.770] - Erik

Ja, het gaat over klank.

[00:15:04.630] - Anthony

Wij doen hier nu ook interviews met andere mensen aan tafel en achteraf merkte ik bij de montage, dat wij vaak ook gewoon monteren, niet op inhoud, maar op zo'n retorisch ... Dat je voelt van-

[00:15:19.310] - Erik

Je voelt de melodie van het gesprek zo...

[00:15:22.430] - Anthony

En dat wekt iets op, maar wat er dan per se gezegd wordt ...

[00:15:28.940] - Erik

Gesproken taal is prachtige muziek, dat is ongelooflijk mooi.

[00:15:35.620] - Erik

Er is een Amerikaanse pianist die van de Bach variaties, hoe heet die? Die op een eigen manier alle Bach variaties ...

[00:15:49.490] - Anthony

Dat weet ik niet, zullen we het opzoeken?

[00:15:54.110] - Erik

Glenn Gould, thank you. Die werkt ook veel met geluiden en opnames. Die zei: "Soms zit ik met iemand te praten en dan hoor ik helemaal niet meer wat die zegt. Maar ik luister alleen nog maar naar de muziek van de zinnen." Ik begrijp dat helemaal. Dat is echt prachtig.

[00:16:19.790] - Anthony

Ja, en dan komt er iemand zeggen: "Waarom schrijf je 'een tijd geleden reed ik een fietser dood'?" Omdat het mooi klinkt.

[00:16:28.060] - Erik

Dat is ook moeilijk, want inderdaad, ik begin met het inzingen van ... Dan is er nog geen tekst, is er nog geen taal. Dan ga ik nep zingen als een kind, dat nog geen Engels kent. Dan ga ik luisteren naar die opnames en dan lijkt het net alsof je al woorden aan het vormen bent. En die schrijf ik op. Om die woorden heen, ontwikkelt dan langzamerhand als een polaroid foto, ontwikkelt dan de rest van de tekst.

[00:17:01.280] - Anthony

Dat is ook zo een beetje de vloek, denk ik, van waar we daarnet over spraken. Vanaf dat je een nummer brengt, het kan echt ... Ik denk dat Bruce Springsteen dat zo heeft meegemaakt. Dat zijn nummer kan opgepikt worden door een '*make America great again*' beweging.

[00:17:17.630] - Erik

Oh ja, zeker. Dat zal bij Spinvis niet snel gebeuren. Maar Bruce Springsteen heeft natuurlijk een heel erge patriottische sfeer in zijn muziek.

[00:17:29.280] - Anthony

Ja, maar ook zo op persoonlijkere schaal. De mensen die teksten van jou tatoeëren, dat soort...

[00:17:36.240] - Erik

Ja, dat is een vreemde intieme relatie. Iemand die de rest van zijn leven dan in zijn hals, of op zijn arm, een tekst heeft. In het begin vond ik dat echt heel *shocking*. En nu denk ik: mensen hebben daar behoefte aan. Er is behoefte aan taal. Aan overlijdensadvertenties of geboortekaartjes. Mensen hebben behoeften aan dat soort zinnen. Dus goed, als ik dat dan voor je kan maken, graag.

[00:18:11.400] - Anthony

Als je dat moeilijk vond, is het dan omdat het ... Is dat een stukje die metafoor van: Het komt daarmee in jouw tuin terecht?

[00:18:18.370] - Erik

Ja, dat. En ook het is zo lichamelijk. Iemand heeft echt voor de rest van zijn leven die tekst. En ik heb gewoon op een dag aan de keukentafel dat op zitten schrijven. Dus het verschil in betekenis wordt heel groot. Het is voor mij gewoon een tekst, gewoon een liedje. Ik heb een melodie, dus ik wil daar een woord op zingen, dus ik maak die tekst.

[00:18:44.980] - Anthony

Ja.

[00:18:46.220] - Erik

En een paar jaar later is het bij iemand zo: "Oh, dat ga ik op m'n arm zetten." Ik denk dat het niet over mij gaat, dat gaat helemaal niet ... Het is een sociologisch verschijnsel of zo.

[00:19:04.530] - Anthony

Ja en ook vanaf dat jij dan op een podium gaat gaan staan ... Je gaat eigenlijk gewoon een rol gaan spelen.

[00:19:11.290] - Erik

Dat is het.

[00:19:12.360] - Anthony

Die van jou in een soort van transactie verwacht wordt, waardoor dat jij ook daarna in uw tuin ...

[00:19:19.110] - Erik

Klopt. Ja, ik krijg ook wel veel brieven, of mails, van vaak heel tragische verhalen. Ouders met een dood kind, of vrienden met iemand die zelfmoord pleegde, of mensen die ziek zijn, of zijn gestorven. Of weer beter zijn en die in hun tijd van genezing veel naar Spinvis luisterden. Echt grote, droevige verhalen. In een mensenleven gebeurt dat natuurlijk, dat is op zich niet zo heel vreemd. Maar ik weet, er wordt iets van mij verwacht, dat ik daar iets mee ... Dus ik doe dat zo goed mogelijk, woorden van begrip, of ...

Troost kan ik niet bieden, maar ik kan wel: "Nou, ik heb je brief gelezen en wat goed ..." Maar eigenlijk, mijn aandeel in dat hele verwerkingsproces, heb ik al gedaan. Ik heb het liedje gemaakt, en dat is wat ik doe. Dus voor mij is het eigenlijk gewoon: dit is wat ik heb gemaakt. En voor de rest besta ik niet eigenlijk. En toch proberen mensen daar doorheen te ... Die willen toch in die deur, die willen toch nog dichterbij je komen. Maar er is niks.

[00:20:40.780] - Anthony

Nee, niet wat zij denken dat er ...

[00:20:41.520] - Erik

Nee, daar is niks.

[00:20:43.710] - Anthony

Jawel, er is iemand die graag gerust gelaten wil worden.

[00:20:44.990] - Erik

Maar die iemand is niet ... Het is een gestileerd liedje natuurlijk, de tekst is gestileerd. Dat is wat ik doe, dat is wat een kunstenaar doet.

[00:20:55.800] - Anthony

Dat is ook moeilijk. Want als je zegt van: "Ik probeer dat zo goed mogelijk te doen." je hebt aan de ene kant zo echt een ... Laat ons zeggen in sommige situaties, een stukje een lijdend persoon, of iemand die echt last heeft met het leven op een bepaald moment. En je voelt van: ik moet iets.

[00:21:16.410] - Anthony

Ik probeer dat zo goed mogelijk te brengen, maar het heeft ook iets onauthentiek. Ik zou die persoon iemand toewensen, die die kent en die er echt voor die persoon is.

[00:21:30.370] - Erik

Die er echt is voor iemand.

[00:21:31.640] - Anthony

En niet een soort van brief, die uit zo'n plichtsbesef geschreven is, met zo van: "Goh, ja."

[00:21:36.470] - Erik

En dan antwoord je en dan komt er altijd weer een brief. En dan ontstaat er een soort relatie, die helemaal geen relatie is. Ik vind dat heel pijnlijk soms. Of helemaal niet reageren, dat zou je kunnen doen, maar dat vind ik heel pijnlijk en heel naar.

[00:21:57.260] - Anthony

Ja, voelt hard.

[00:21:58.000] - Erik

Voelt heel hard, ja.

[00:21:59.270] - Anthony

Ja.

[00:22:00.160] - Erik

Dat is ook niet goed, moet je ook niet doen. Maar ja, dat zijn allemaal dingen die voortkomen uit iets waar je ooit mee begonnen bent. En dan je hebt een bepaald talent om dat allemaal bij elkaar te brengen. Maar wat het teweeg brengt, heeft niet zoveel met mij te maken. Dat heeft te maken met een collectieve ziel, die is er ook natuurlijk. En als muzikant, of als schrijver, draag je daar aan bij, heb je een soort verantwoordelijkheid.

[00:22:32.170] - Anthony

Heeft het u ooit zo ... Gestoord, is een groot woord, maar heeft het u ooit doen denken van: goh, als dit de deal is, dan ga ik misschien terug drummen, of accordeon spelen en Engelstalig ...

[00:22:47.690] - Erik

Dat kent iedereen wel, dat het gewoon allemaal een beetje te veel is en dat je denkt van: Nou, hier zit ik niet op te wachten. Ik ga gewoon weer terug naar mijn... Maar dat is ook niet wat ik wil, want ik wil natuurlijk wel, zoals hier, met jou praten. Ik wil ook dat mijn muziek te vinden is, op Spotify, of in een winkel. Dat is ook wat je doet. Je wil ook gezien worden en dat je gekend bent.

[00:23:22.890] - Anthony

Is dit niet een beetje hetzelfde voor u, als die brieven die je krijgt? Zo van: ik nodig u uit en ik ken Tom sinds mijn 16, 17 of zo. Wij luisterden samen in onze tienerjaren naar Spinvis. Dus voor ons ben jij ook een beeld en we hebben ook brieven naar u geschreven.

[00:23:43.480] - Erik

Ja, dat is waar.

[00:23:44.720] - Anthony

Maar voelt het niet een beetje hetzelfde als ook zo een ... je komt een performance doen, waarin dat je ...

[00:23:53.960] - Erik

Nou, ik vind dit niet echt een interview, want we hebben niet een agenda. Maar het is voor mij ook zeer interessant om te horen, bijvoorbeeld wat je nu zegt. Dat vind ik een interessante gedachte. Ik probeer wel heel goed te luisteren naar hoe mensen dat allemaal dan ervaren, hoe jij dat ervaart. Daarom na afloop van een concert, dan moet ik soms signeren. Heel vaak zijn dat verhalen waar ik nooit bij stil heb gestaan, maar wat op zich wel goede observaties zijn. En daar leer je toch ook wel weer van.

[00:24:37.710] - Anthony

Dus het voedt ook nog eens.

[00:24:39.450] - Erik

Het voedt ook. Maar je kunt ook zeggen: "Je moet dat niet laten voeden. Je moet alleen maar daar in die tuin blijven." Maar dat zijn allemaal beeldspraken en beeldspraken zijn echt gevaarlijk. Ja, ik ben daar echt tegen.

[00:24:52.780] - Erik

Ja?

[00:24:53.020] - Erik

Ja, ik ben tegen metaforen.

[00:24:54.650] - Anthony

Omdat ze?

[00:24:56.160] - Erik

Nou, je maakt een beeld van iets en dan ga je voor de rest ook conclusies ... Gebaseerd op die beeldspraak, op die metafoor.

[00:25:05.940] - Anthony

Ja dus je begint de realiteit te vormen naar iets wat dat je gewoon uitgevonden hebt.

[00:25:10.860] - Erik

Dat is ooit uitgevonden om het te versimpelen. En dan wordt dat maar de waarheid, terwijl de werkelijkheid is veel ingewikkelder en veel mooier ook en veel complexer dan die... Bijvoorbeeld je bent heel druk in je hoofd en je moet even stroom afblazen. Dat ken je toch ook wel?

[00:25:32.620] - Anthony

Ja.

[00:25:32.850] - Erik

En dat is natuurlijk van een ketel, met stroom en dan gaat de druk eraf en zo. Maar de menselijke psyche, die werkt totaal anders. Maar het is een hele nuttige beeldspraak. Maar als je niet uitkijkt, ga je gaatjes in je hoofd boren. Die bestaan.

[00:25:50.880] - Anthony

In de Middeleeuwen werd dat ook veel gedaan.

[00:25:52.930] - Erik

Ja, gaatjes in je hoofd boren om de druk te verlichten. En dan is de metafoor leidend geworden, of het beeld is leidend geworden aan de werkelijkheid. En ook als je over dit soort dingen praat, over kunst, over publiek, voordat je het weet zit je over de metafoor te praten, en niet over het ding zelf.

[00:26:15.320] - Anthony

Ja, dat is wel iets om over na te denken. Ik snap wel dat je erover nadenkt, zeker met het soort werk dat je maakt. Waarin dat taal, waarin je zo speelt met waar taal voor dient. Of waar het allemaal voor dient ook. En dat je ook wel gewoon in die ambacht merkt, dat die met elkaar botsen soms.

[00:26:40.010] - Erik

We hebben alleen maar taal. Dit wat we nu hebben, is alleen maar taal. Mensen die dit zien, is alleen maar taal. Dus we kunnen elkaar alleen maar leren kennen door aanraking, strelen natuurlijk, lichaam, lichaamstaal, erotiek, taal. Maar als we ideeën willen uitwisselen, kan het alleen door middel van taal. Dus dat is heel erg gevaarlijk.

[00:27:07.360] - Anthony

Vind je dat moeilijk om met die kennis in uw achterhoofd, om zo de vrijblijvendheid te bewaren, die je nodig hebt om te kunnen blijven spelen met die taal? Dat is ook zo een beetje de lijn van zo de geëngageerde kunst. "Als je ziet van: het wordt gebruikt en jij kan het ook gebruiken. Waarom gebruik je het dan niet om een tegenstem te zijn?"

[00:27:34.730] - Erik

Het wordt ook wel van je gevraagd, om je uit te spreken. In politieke zin, of maatschappelijk kritische zin. Ik heb gewoon een mening natuurlijk. Ik denk, in de kunsten is engagement te nauw gedefinieerd. Dus wat is geëngageerde muziek, of een liedje? Dan gaat het over vluchtelingen, of over oorlog, of over fascisme, of feminisme, of Black Lives Matter, weet je wel, de maatschappelijke... Dat is geëngageerd.

[00:28:11.890] - Erik

Maar eigenlijk vind ik wat ik maak, dus de nonsens taal, de vrijheid van de associatie, dat vind ik zelf heel erg geëngageerd. Want er zijn veel kinderen in ons publiek, die komen als ze overdag spelen in een winkel, komen jonge ouders met hun kinderen. Die kinderen zijn 6 of 7 jaar en die luisteren met verwondering naar Tingel, tangel, hersenpan of zo. En dan gaat er, hoop ik, denk ik, iets bij die kinderen aan. Een soort speeltuin van klank en taal. Dat is, vind ik, engagement. En als ik in een publiek zeg: "Ik ben tegen oorlog in Oekraïne", dan is niemand het met mij oneens. Dus wat bereik ik dan eigenlijk? Ik denk zelf dat ik meer bereik door dat radarwerkje, eventjes zo groter te maken, of wat raampjes open te zetten bij mensen. Misschien is dat mijn engagement.

[00:29:23.160] - Anthony

Ja.

[00:29:24.780] - Anthony

Wij zijn begonnen, Zwijgen is geen optie, is de titel van wat wij maken en dat was om een soort, 7 jaar geleden startend vanuit zo'n protestdrang, om de mensen op te ...

[00:29:38.660] - Erik

Dat moet er ook zijn, dat moet je natuurlijk ook hebben.

[00:29:41.330] - Anthony

Ja, zeker. Ik voel vandaag meer voor te tonen waar er schoonheid is en mensen ook op die manier ergens te tonen dat het zin heeft om hier te blijven. Op manieren de moeite waard maken, om hier te willen zijn. En het bombardement van de ene protestboodschap na de andere is ... Ik vond het op den duur zelf moeilijk om hier nog te willen zijn, gewoon omdat het niet leuk genoeg meer is.

[00:30:22.570] - Anthony

Als niemand nog schoonheid maakt en iedereen roept over wat er lelijk is, dan hoeft het ook niet meer. Voor mij persoonlijk. Ik vind dat ook zo mooi. Dat is misschien een heel opengetrokken definitie van engagement, maar zo betrokkenheid tonen door schoonheid te delen. Wat een woord is dat bij u ook vaak ...

[00:30:44.940] - Erik

Ja, dat ook. Maar ik ben ook geen soldaat. Ik ben geen politicus. Ik kan maar één ding. En ik vind, eerlijk gezegd, echt geëngageerde kunst die gemaakt is vanwege de boodschap, is lang niet altijd hele goede kunst. Het moet iets uitdrukken wat je niet op een andere manier zou kunnen uitdrukken. En dat is bij een politiek engagement natuurlijk niet. Dan kun je beter gewoon de straat opgaan met een bord en gewoon zeggen wat je vindt.

[00:31:22.510] - Anthony

En vind je dat moeilijker, met het verstrijken van de jaren?

[00:31:26.060] - Erik

Ja, want ik moet toch wat, ik moet hier toch iets mee doen? Ik heb een publiek. Er zijn camera's op mij gericht. Ik moet iets, ik moet me uitspreken. Maar wie heeft daar wat aan? Ik denk, mensen hebben er alleen wat aan als ik mijn werk zo goed mogelijk doe. En dat is wat ik doe. Maar ik ben er niet uit, hoor. Het is geen rotsvaste overtuiging, die ik nu zit te vertellen. Ik twijfel over alles, maar dat is nu wat ik denk.

[00:32:03.540] - Erik

Mijn vader was overtuigd *pacifist*. Dat was toen een geloof in de toekomst. Europa begon Europa te worden en mensen dachten echt: als we nu met z'n allen dit niet meer willen, dan gebeurt het ook niet meer. Hij is overleden, maar hij was de laatste pacifist. Hij was de allerlaatste, niemand is meer pacifist. Nu zijn er zelfs de linkse partijen in Nederland, maar het zal overal hetzelfde zijn, die willen nog meer wapens kopen, om naar Oekraïne ... Als hij dat had meegemaakt, dat is onvoorstelbaar. Het verlies van idealen is ook wel ... Dat gebeurt ons wel. Dat vind ik wel droevig.

[00:33:16.240] - Anthony

Ja?

[00:33:16.660] - Erik

Ja, vind ik wel droevig ja. Maar je kunt ook niet een ideaal hebben, omdat je het eenmaal wil hebben, je moet het wel echt doorvoelen. Echt voelen.

[00:33:27.160] - Anthony

Ja, ik vind ergens ook de verandering van... De capaciteit om wendbaar te zijn met uw idealen ook wel ergens een schone capaciteit.

[00:33:37.510] - Erik

Ja, dat ben ik met je eens. En ik haat ook weer dat eeuwige getwijfel van mezelf. Dat vind ik ook weer zo ... weet je wel. Ja, dat is waar en dat is ook waar. Maar dat is ook waar. Ja, kom op man. Vind ik ook weer ...

[00:33:51.840] - Anthony

Vind je dat vervelend?

[00:33:53.620] - Erik

Ja, je kunt alles helemaal weg relativeren en dan is er niks meer, dan zeg je niks meer. Natuurlijk, in het licht van de eeuwigheid is er ook niks, dus dan heb je wel gelijk. Maar als mens, of als mens in een groep, wil je toch dat alles de goede kant op beweegt? En dan moet je toch wel iets zeggen, dan kan je niet alles in twijfel trekken.

[00:34:17.610] - Anthony

Ik moest zo een beetje denken aan dat je ... Je hebt dat een aantal keren gezegd, zo over uw twintiger jaren, waarin je zo ironisch en cynisch over alles en ... Inderdaad, als je de streep trekt en onderaan de lijn kijkt, dan is alles smeerlapperij. Is het vanuit dat dat relativiserende daar een stukje mee rijmt voor u?

[00:34:40.830] - Erik

Ja, je kunt niet heel je leven, als je schrijft of iets maakt, bezig zijn met het falen van de mensheid, heel de tijd maar opnieuw te beschrijven. Als je 25 bent, dan doe je dat. Maar als je een beetje hebt opgelet, dan weet je wel dat alles is ... Iedereen liegt, alles is slecht. Iedereen mislukt, alles is nep. Dat weet je wel. Maar dan kun je natuurlijk de rest van je leven daar ... Eigenlijk is het heel saai, want die periode moet ook weer worden afgesloten en dan moet je gaan zoeken naar: wat is er dan wel?

[00:35:31.450] - Erik

Er is ook iets wel echt en wel mooi en wel ... En dat is moeilijk, want dan heb je toch de enerzijds anderzijds.

[00:35:42.780] - Anthony

Ja.

[00:35:43.470] - Erik

Je moet wel je dwingen ...

[00:35:44.890] - Anthony

Het is een keuze.

[00:35:45.440] - Erik

Het is een keuze. Je moet jezelf toch dwingen om toch maar ergens in te geloven. Tegen beter weten in.

[00:35:54.100] - Anthony

Ja.

[00:35:58.850] - Erik

Maar ik ben niet iemand van principes. Je moet elke keer opnieuw, wat je net zegt, opnieuw een afweging maken. En als je principes hebt, is dat ook wel een beetje gemakzuchtig. Ik ken iemand, die eet nooit kroketten, want hij zegt: "Ik ben een frikandellenman." Die heeft een principe dat die alleen maar frikandellen eet. Dat zijn van die vleesstaven. En nooit een kroket, want ik ben een frikandellenman. Dat vind ik zo'n mooi principe.

[00:36:35.450] - Anthony

Ja, dat is heel mooi. Ik denk dat het leven ook gewoon zoveel makkelijker wordt, als je dingen betonneert.

[00:36:42.410] - Erik

Dan is dat voor je bepaald. Dan hoef je daar-

[00:36:45.770] - Anthony

En dan weten ze van: "Ja, Jef komt vanavond ...

[00:36:49.460] - Erik

Frikandellenman. Geen probleem. Is duidelijk voor iedereen. En dat Jef 's nachts stiekem droomt van kroketten, dat zullen we nooit weten.

[00:37:00.020] - Anthony

En dan 's ochtends terwijl dat hij zijn tanden poetst, denkt: neen, je bent een frikandellenman.

[00:37:04.370] - Anthony

Frikandellenman. Hij kijkt recht in de spiegel: "Wie zie ik daar? Een frikandellenman."

[00:37:11.220] - Anthony

Het is ook wel dezelfde toverstaf, waarmee je de ironie tot leven wekt, is dezelfde waarmee je ergens ... Voor mij is dat dezelfde, waarmee je de schoonheid ziet in het kleinsamenlijke. Heb je *In de Gloria* ooit gezien, die Vlaamse reeks?

[00:37:28.930] - Erik

Ja.

[00:37:30.060] - Anthony

Ik kan het verfoeien op sommige momenten, omdat ik het pedant vind. En op andere momenten kan het mij zo raken, omdat het mij een ode voelt.

[00:37:43.550] - Erik

Ironie is ook... We kunnen niet zonder en ik wil ook helemaal niet zonder. Maar je moet wel weten waarom je het gebruikt. Er moet wel iets onder liggen.

[00:37:59.280] - Anthony

Ik kwam zo een mooie zin tegen, een tijd geleden. Ik heb hem uitgetypt voor mijzelf, maar als ik mij aan het voorbereiden was op dit, dan deed mij die een beetje aan jouw werk denken.

[00:38:13.410] - Erik

Ja, dat is gewoon als je zo geïnteresseerd bent in waar we het nu al heel de tijd over hebben. Ja, dan overvalt je een soort hopeloosheid. Het is zo ingewikkeld en zoveel.

[00:38:46.130] - Anthony

Waarom? Dat is niet wat ik ...

[00:38:48.580] - Erik

Nou ja, hopeloos in de zin van: hoe kan ik mij in godsnaam zo uitdrukken, dat ik dit allemaal kan ... En ik heb het alleen maar in mijn teksten. Zo kom ik in ieder geval zover mogelijk.

[00:39:02.870] - Anthony

Van uit te drukken wat binnenin bij u aan de hand is.

[00:39:06.480] - Erik

Wat er aan de hand is.

[00:39:07.530] - Anthony

Om dan te merken dat als andere mensen die tekst horen en daar tegen u over praten, dat het toch niet helemaal is overgekomen.

[00:39:13.490] - Erik

Precies, dat is het.

[00:39:15.040] - Anthony

Maar voor jou is het wel de ...

[00:39:17.160] - Erik

Ja, maar dat is in dit gesprek hetzelfde. Dus ik hoop dat wat ik uitzend, dat jij dat ontvangt op, nou, laten we hopen 75% of meer. Maar het is nooit 100. We kunnen niet in elkaars hersens pluggen, nog niet. Dus we moeten het doen met taal. Dus welk woord kies je op welk moment? Hoe spreek je het uit? Met welke intonatie? Allemaal, allemaal informatie. Godsamme, dat is een ingewikkeld instrument.

[00:39:51.040] - Anthony

Zouden wij met twee gewoon een klankengesprek kunnen gevoerd hebben en hetzelfde begrip benaderd hebben?

[00:39:59.070] - Erik

Je kunt niet informatie uitwisselen over waar we het over hebben gehad. Maar je kunt wel op een andere manier heel leuk elkaar leren kennen.

[00:40:14.360] - Anthony

Als ik er zo aan denk, griezelig intiem om het te doen.

[00:40:20.230] - Erik

Ja, het is intiem. Ik heb wel vaak het idee dat de oerversies van een liedje, waarbij ik dus nog geen woorden heb, dat doe ik alleen maar met de klank, dat dat eigenlijk de beste versie is.

[00:40:36.030] - Anthony

Ja?

[00:40:36.780] - Erik

Dat is eigenlijk de meest-

[00:40:37.810] - Anthony

Echt?

[00:40:38.220] - Erik

Ja, dat is eigenlijk de meest... Precies waar het over gaat, omdat je niet weet waar het over gaat. Uiteindelijk moeten al die nepwoorden, vervangen worden door echte woorden. Maar ik probeer zoveel mogelijk betekenis te vermijden, omdat, eigenlijk wil ik die oerversie. Eigenlijk wil ik die neptaal, eigenlijk wil ik die, maar dat kan niet. Want dan gaat niemand mijn platen te kopen. Dan komt niemand mijn-

[00:41:16.880] - Anthony

Ondertussen wel, denk ik.

[00:41:18.180] - Erik

Ja, in alle eerlijkheid zou ik dat toch een keertje moeten uitbrengen. En dan hoor je, ik weet niet wat je hoort, ik weet niet wat jij hoort, maar dat is wel eigenlijk wat ik heb gemaakt. Daarom probeer ik ook al die woorden ... Het moet zo min mogelijk afleiden van wat er al is.

[00:41:43.690] - Anthony

Ze gaan mee.

[00:41:47.110] - Erik

Ja, dat is het echt.

[00:41:52.840] - Anthony

Ja, dat is cool. Er is zo'n documentaire van The Beatles nu verschenen, zo een heel lange, ik denk van Peter Jackson en je ziet *Get Back* ontstaan.

[00:42:07.760] - Anthony

Ik had kippenvel van ernaar te kijken. Het is echt een geboorte gewoon. Het is echt gewoon een geboorte. Je ziet echt zo vanuit het slijk richt er zich iets op.

[00:42:18.120] - Erik

Er is ook een hele mooie van de Bee Gees. Barry staat aan de piano en zijn broer die speelt piano en Barry staat daar. En ze zijn dan: "*How deep is your love?*" Nou, het zit natuurlijk zo in ons collectief... Maar er zitten hele mooie akkoordwendingen in, maar daar zijn ze nog niet. Dus je hoort... "Nee, nee." Je bent getuige van de geboorte van die melodie en je wil schreeuwen van: "Nee, nee, mineur, mineur. Of transponeren nu." En daar komen ze ook wel, maar na een tijdje natuurlijk. Dat is super spannend om te zien.

[00:43:10.460] - Anthony

Ja, ook omdat je weet hoe de film eindigt.

[00:43:12.620] - Anthony

Je weet hoe het eindigt.

[00:43:13.940] - Anthony

Ik had dat vroeger met andere mensen, dan denk ik zo: Ik had het gevoel dat andere mensen een beeld zijn en dat ik bij mijzelf, als ik in de spiegel, dat ik alleen maar de pixels zie. Jij zijt een geheelje en een verhaal.

[00:43:41.500] - Erik

Dat is zo grappig om mensen ... Je hebt bijvoorbeeld je haar, dat is een heel ingewikkeld ding. Ik zit in de kleedkamer en er komt iemand, die komt naar de spiegel toe en die doet iets met zijn haar, of haar haar. En die is dan blijkbaar na een tijdje tevreden, terwijl het gewoon precies hetzelfde zit. Je hebt bijvoorbeeld een *bad hair day*, maar niemand ziet het. Waarom zie jij dat? Wat is dat dan? Waarom je zo gefixeerd bent op minuscule dingetjes?

[00:44:22.950] - Anthony

Ja, ik denk dat je ook ergens zei, dat je de dingen die je aan uzelf het lelijkst vindt. En volgens mij was het naar aanleiding van een gesprek over jouw stem.

[00:44:31.180] - Erik

Over de stem, ja. Of over de teksten ook hoor.

[00:44:33.160] - Anthony

Terwijl dat mensen dat juist het mooist vinden aan u, omdat die het echtst zijn of zo.

[00:44:40.460] - Erik

Bijvoorbeeld het beeld van mezelf, ik vind het vreselijk ook om mezelf te zien. Ook hoe je motoriek en je gezicht en je stem en ...

[00:44:50.840] - Anthony

Zeker op de meest uitgelaten momenten.

[00:44:52.610] - Erik

Maar ook heeft het dus blijkbaar iets, dat je jezelf anders ziet dan je in werkelijkheid bent. Want je kunt van alles zeggen, maar de camera liegt niet, dat is gewoon hoe je bent. Toch heb je zelf het idee dat je anders bent, dan ... Omdat je anders wil zijn, natuurlijk. Dat heeft iets narcistisch eigenlijk. Van: "Ik kan niet leven met de werkelijkheid eigenlijk. Ik kan niet leven met wat ik echt ben. Ik wil alleen maar leven in mijn gedroomde ik."

[00:45:25.100] - Anthony

Of er is niets dat mij ook volledig kan vatten, zelfs niet een foto.

[00:45:29.570] - Erik

Ja, misschien zelfs dat.

[00:45:32.050] - Anthony

Ik ben een wereld.

[00:45:33.190] - Erik

Ik ben een wereld.

[00:45:35.200] - Anthony

Ja, daarom dat ik het ook zo jammer vind dat het gefilmd wordt. Als ik dit zou kunnen doen van werk, zonder die camera's. Dat er geen publiek zou zijn, dat zou ik echt leuker vinden.

[00:45:45.090] - Erik

Ja.

[00:45:46.810] - Anthony

Dan zouden we weten dat hetgeen wat ik u vraag, dat ik dat echt vraag.

[00:45:50.850] - Erik

Dit is nou eigenlijk wel precies waar we het net over hadden. Want jij vindt het dus heel leuk om te doen, maar als je niet een product ervan maakt, dan kun je het niet doen. Dus dat is ook eigenlijk hetzelfde dilemma wat ik heb, dat ik die mummelversie moet vervangen door echte tekst. Anders kan het niet de wereld in, dus dat is de knieval die je dan moet doen.

[00:46:16.790] - Anthony

Bij mij doet Tom ook een groot stuk van de knieval, dat is ook wel heel sympathiek. Het monteren en het vertalen naar een product. Ik zou niet zo lang op mijzelf kunnen staren, zoals dat hij dat doet. Dat is bij jou ook wel zelf.

[00:46:32.670] - Erik

Ik mix ook mijn eigen muziek en ik monteer het helemaal. Ik maak het echt helemaal zelf. En ik moet dus urenlang naar mijn eigen stem luisteren. Maar het gekke is, dat je dat dan op een gegeven moment niet meer hoort als je eigen stem. Ik zie dat gewoon als een stem.

[00:46:50.900] - Anthony

Ook geësthetiseerd ook, dus de afstand vergroot tot ...

[00:46:57.020] - Erik

Ja, er is veel tijd nodig. Dus eerst zing ik de nepversie, daar ben ik heel tevreden mee. Die vind ik echt geweldig.

[00:47:05.370] - Anthony

Als ik ooit zo één mag horen, als je ooit zo ver bent-

[00:47:07.720] - Erik

Nou ja, zo spectaculair is het niet, want het zijn gewoon de liedjes die je kent, maar dan met...

[00:47:13.570] - Anthony

Ik verwacht er iets groots van.

[00:47:15.690] - Erik

Ja, nee, veel groter is het niet. Alleen dan heb ik dat op een gegeven moment dan vervangen door een tekst die me wel bevalt. En dan de eerste keer inzingen met de echte tekst, is vreselijk. Dat doet pijn, want ik moet zoveel afstand nemen van wat het in mijn fantasie had moeten worden.

[00:47:38.520] - Erik

Dan zing je het in zo goed als je kan en dan luister je daarnaar, en dan is het één grote teleurstelling. Echt vreselijk. Maar goed, en dat heb ik dan wel geleerd, dan moet je dat gewoon opnemen en dan vergeten, weggelaten. En weken later er weer eens naar luisteren en dan hoor je het wel weer van: "Oh ja, oké." En dan begint het opnieuw te groeien. En dan kan ik ook mixen, dan kan ik die stem bewerken, dan kan ik van alles mee doen. Want dan heb ik emotioneel en gevoelsmatig afscheid genomen, van de eerste versie.

[00:48:13.000] - Erik

Dus dat zijn allemaal stapjes. De tijd is een vriend dan hoor, de tijd is een vriend. Om te wennen aan de imperfectie van de dingen. Vrede te hebben met wat gewoon niet zo goed is geworden. Er zijn ook mensen die heel hun leven werken aan iets wat perfect moet worden. Dat is een val, daar kan je in vallen. "Het is nog niet goed. Ik moet andere microfoons hebben, ik moet andere software. Ik ben bijna klaar, maar ik moet nog andere speakers hebben. Ik ben bijna klaar." Dat is een labyrint om jezelf heel tijd maar af te leiden van het eindpunt.

[00:48:57.410] - Erik

Het is nooit goed, nooit. Het is nooit wat je wil. *Never*. En dat is gewoon de kunst om daar dan maar mee te leren leven.

[00:49:07.490] - Anthony

Is er één dat er boven uit steekt, als je zo terugkijkt naar de platen die je hebt uitgebracht, van: daar ben ik er het dichtst bij gekomen. Om wat voor reden dan ook.

[00:49:17.080] - Erik

Ja, per toeval. Nu zit in de set het liedje *Stuntman* en dat zing ik nu dus elke avond. Ik vind dat echt een hele goede tekst geworden, maar dat beseft ik nu pas. Je associeert maar wat, tot het goed klinkt. En het kan zijn dat je jaren later pas beseft wat je eigenlijk hebt gemaakt, dat je dan pas hebt: "Oh, maar dat klopt gewoon heel goed." Dat heb je niet meteen door. En nu vind ik die tekst van *Stuntman* een hele fijne tekst om te zingen. Is een goeie tekst.

[00:49:56.510] - Anthony

Zo leuk dat dat geboren wordt door de klank, die er uiteindelijk onder zat. En dat heeft dan een verhaal voortgebracht, blijkt ...

[00:50:02.450] - Erik

Ja, ik heb dan allemaal losse zinnestjes, bijvoorbeeld: "Ik doe mijn eigen stunts." Dat is zo'n goede zin, dat is gewoon een lekkere zin. Dat zegt een acteur... Tom Cruise: "Ik doe mijn eigen stunts." Dus daar begint het dan mee. En de rest denk ik: oh ja, stuntman. En dan ontwikkelt dat.

[00:50:21.170] - Anthony

Hoe is het om op te treden, om dat elke avond te zingen? Moet je over een berg om te zeggen: "Ik breng het weer."

[00:50:29.210] - Erik

In het begin wel. In het begin was ik heel zenuwachtig. Ik ben drummer eigenlijk, dus ik zit altijd veilig achter een huisje. En opeens ben je dan de man, de man. Vond ik heel moeilijk. Ik was heel zenuwachtig. En je wordt ook afgerekend op zaken, waar je niks aan kan doen. Hoe je er uitziet, hoe je stem is, hoe je beweegt, hoe je ... Dat is waar. Dat is *growing up in public*. Mensen zijn keihard en dat was nog voor Twitter of zo. Maar dat leer je dan. Er was een avond in, ik meen in Roeselare, het was na een jaar of 2-3, dat we toerden zo, dat ik opeens heel scherp besef had hoe het moest. Dat was echt een moment.

[00:51:26.670] - Erik

Ik hoefde niet zenuwachtig te zijn, want je hoeft niks te verkopen. Je hoeft niet voor iets te slagen. Je hoeft niet iets te presteren. Je hoeft alleen maar te doen, want mensen hebben al een kaartje gekocht. Ze zijn er al. Ze houden van die muziek, of ze vinden het leuk. Ja, dat klinkt heel voor de hand liggend, maar voor mij was het echt een heel belangrijk moment, van: "Het is gewoon goed." En ik voelde me vrij en ik kon zingen en dansen en het interesseerde me ... Niet, dat het me niet interesseerde, maar ik was vrij. Ik was vrij van die druk. Ik was vrij van die onzekerheid en die verplichting. Het was klaar.

[00:52:09.180] - Anthony

Heeft dat te maken met het snappen op dat moment, hoe dat die mensen die daar in die zaal zitten, naar u kijken?

[00:52:16.140] - Erik

Ja, dat was een scherp inzicht.

[00:52:19.870] - Anthony

Want ze zijn eigenlijk al fan.

[00:52:22.440] - Erik

Ja, of niet. Nu vanavond speel ik op een festival, hier in Gent. En er zijn heel veel mensen die Spinvis misschien helemaal niet kennen. En dat is alleen maar leuk, want: "Hé, dit ben ik." En dat is... Met al mijn imperfectie. En dat vind ik nu alleen maar leuk. Maar dat duurde wel een tijdje, hoor.

[00:52:46.520] - Anthony

Ja, ik kan me dat wel voorstellen.

[00:52:48.230] - Erik

Ja, het is niet ...

[00:52:50.170] - Anthony

Het voelt een leuke plek, om te zijn.

[00:52:51.050] - Erik

Ja, nu vind ik het leuk, want er komt iets op een podium, komt er iets ... Ik probeer niet te acteren, echt. Ik vind het ook niet mooi als een zanger, of een zangeres, als een soort acteur tussen jou en het liedje in staat.

[00:53:07.370] - Erik

Die al die emoties uit het liedje voor jou gaat spelen. Want dat doen ze en dat vind ik stom. Ik probeer zo droog mogelijk de boodschapper te zijn, van het werk. Maar als er 1.000 mensen naar je kijken, kun je niet zomaar jezelf zijn. Nee, kan je niet gewoon doen. Daar hebben we het met de band ook veel over. Op het theater, op het podium, is alles theater. Dus als ik een kopje vastpak, ik neem een glas, dan betekent dat iets. Alles is theater. Daar moet je je van bewust zijn. En dat is ook hoe je doet, hoe je praat, hoe je beweegt.

[00:53:47.290] - Anthony

Ja, dat is hier ook nu.

[00:53:48.550] - Erik

Natuurlijk.

[00:53:49.190] - Erik

Dus er is iets onnatuurlijks. Maar wat heel leuk is, is dat er iets in jezelf naar boven komt, wat alleen maar onder die omstandigheden, naar boven komt.

[00:54:04.210] - Anthony

Dat het ook wel boven zichzelf kan doen uitstijgen.

[00:54:08.790] - Erik

Ja, dat is heel leuk. Vind ik heel leuk. Ik kan me heel goed voorstellen dat acteurs nooit willen stoppen met acteren, of dat Mick Jagger nog steeds op het podium staat, omdat dat zo'n fijne manier van ... Ik heb ergens in een liedje, *Oostende* heet dat. En daar zit een regel in: "Justine je hebt gezegd: Alleen dit licht, dit licht is echt." En daar bedoel ik mee het theaterlicht. Niet de zon. De zon is de natuur, maar het theaterlicht, is het echte licht. Want dat maken wij namelijk, dat hebben we gemaakt. Het heelal is helemaal niks, er is niks. Het is niks. Dus je kunt alleen maar iets maken. En dat is wat mensen doen. Die maken iets in een betekenisloos universum. Dus dat theaterlicht, dat is dan echt. Dat vond ik toen een heldere gedachte.

[00:55:18.540] - Erik

Nu ik de vrijheid heb om te bewegen en erover na te denken, en ik niet meer zo zenuwachtig ben en dat het me ook niks meer kan schelen wat mensen van me vinden, is dat een bevrijding. Nu kan ik daarover nadenken.

[00:55:30.860] - Anthony

Van: "Daar ligt mijn vrijheid."

[00:55:32.320] - Erik

Daar ligt mijn vrijheid, precies.